

GENÇLİĞİN EVLİLİK İNŞASI: KARMA BİR ARAŞTIRMA

Yahya AKTU*

Öz

Evlilik süreci ile ilgili rol beklentilerine ilişkin araştırmalar yapılmasına rağmen evlilik öncesi rol beklentilerine ilişkin sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Gençlerin eş adayına ilişkin rol beklentilerinin açığa çıkarılması evlilik uyumuna ve aile yaşam doyumuna katkı sağlayabilir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin evliliğe ilişkin beklentilerini karma araştırma yöntemiyle ortaya koymaktır. Araştırma açıklayıcı sıralı karma desen ekseninde yürütülmüştür. Katılımcılar iç içe karma örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın nicel boyutundaki katılımcılar 815 genç yetişkin bireyden ve nitel boyutundaki katılımcılar 29 genç yetişkin bireyden oluşmaktadır. Veriler, ardışık veri toplama yöntemiyle toplanmıştır. Öncelikle nicel veriler evlilik rol beklentileri ölçeği ile toplanmıştır. Sonrasında ise nitel veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla elde edilmiştir. Nicel veriler bağımsız örneklem t testi ve ANOVA ile analiz edilmiştir. Nitel veriler tematik analiz yöntemiyle ve karma veriler harmanlama yöntemiyle çözümlenmiştir. Nicel bulgular; kadınların, eş adayı olan genç yetişkinlerin, fiziksel görünümü farklı olan genç yetişkinlerin ve babası lise mezunu olan genç yetişkinlerin eşitlikçi rol beklentileri üzerinde önemli olduğunu göstermektedir. Nitel bulgular ise, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin kişisel özellikler, çift uyumu ve kültürel özellikler çerçevesinde oluştuğunu ortaya koymaktadır. Nicel ve nitel yöntemle elde edilen veriler ışığında, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin kişisel ve kültürel faktörlerden etkilendiği sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: Genç yetişkinlik, Evlilik beklentileri, Eş seçme, Açıklayıcı sıralı karma desen.

Youth's Marriage Construction: A Mixed Methods Research

Abstract

Although there are studies on role expectations in the marital process, there are limited studies on role expectations before Marriage. Disclosing young people's role expectations for their future spouse can contribute to marital harmony and satisfaction with family life. In this context, the aim of this study is to uncover young Adulthood individuals' expectations of Marriage through a mixed methods research. The study as conducted based on an explanatory sequential mixed design. Participants were identified using the nested mixed sampling method. Participants in the quantitative dimension of the study are 815 young adults, participants in the qualitative dimension are 29 young adults. Data were collected using the sequential data collection method. First, quantitative data were collected using marital role expectations scale. Qualitative data was then collected through a semi-structured interview form. Quantitative data were analyzed using independent samples t-test and ANOVA. Qualitative data were analyzed using the thematic analysis method and mixed data were analyzed using the blending method. Quantitative results show that women, young adults who are potential spouses, young adults with different physical appearances, and young adults whose fathers are high school graduates play an important role in egalitarian role expectations. Qualitative findings reveal that young adults' Marriage expectations are formed within the framework of personal characteristics, couple compatibility, and cultural characteristics. Given the data obtained through quantitative and qualitative methods, it can be concluded that young adults' marriage expectations are influenced by personal and cultural factors.

Keywords: Young adulthood, Marriage expectations, Spouse chose, Explanatory sequential mixed design.

* Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, aktuyahya@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5540-7399>

1. Giriş

İnsan doğumdan ölüme dek süren çeşitli yaşam evrelerinden geçmektedir. Evlilik yaşamın önemli dönüm noktalarından birisidir. Evlilik süreci, yaşamdaki en önemli ve bir o kadar zor bir dönemi oluşturmaktadır (Bayoğlu & Atli, 2014). Evlilik, günümüzde yasal düzenlemeler ve toplumsal normlar çerçevesinde kabul gören yaşamın önemli bir aşamasıdır (Kayhan & Seçkin, 1999). Yaşamın büyük bir kısmını etkilemesi açısından evlilik kritik bir öneme sahiptir.

Genç yetişkinlik evlilik kararının yoğunlaştığı ve evlilik beklentilerinin şekillendiği gelişim dönemidir (Erikson, 1994; Güllü, 2018; Levinson, 1986). Türkiye İstatistik Kurumu'nun Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2022 raporuna göre Türkiye'de ortalama ilk evlenme yaşı erkekler için 28,2 ve kadınlar için 25,6'dır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2023). 2013 yılında bu değerlerin erkekler için 26,8 ve kadınlar için 23,6 olduğu görülmektedir (Bayoğlu & Atli, 2014). Bu veriler ışığında ortalama evlenme yaşının genç yetişkinlik döneminde olduğu söylenebilir.

Genç yetişkinlik, eş seçimine yönelik beklentilerin daha çok somutlaştığı bir yaşam dönemidir. Bu dönemdeki evlilik rol beklentileri evlilik doyumunu ve psikolojik iyi oluşu etkileyebilir (Güllü, 2018). Evlilik rol beklentisi, evlenmeyi düşünen bireyin hayalini kurduğu eş adayına ilişkin düşünce dünyası olarak tanımlanabilir. Evlilik rol beklentisi, çiftlerin iletişim biçimlerine ve aile işlerine ilişkin inançlarla ilgilidir (Bal, 2021). Kök aile, din ve toplum değerleri evlilik rol beklentilerini etkileyebilmektedir (Keldal, 2021; Yorgancılar, 2023). Kök ailenin nesiller boyu getirdiği değerler ve benimsediği düşünceler genç yetişkinin düşünce dünyasına da yansıtılmaktadır. Dinin evliliğe, kadının ve erkeğin evlilikteki görev dağılımına yönelik öğretileri gençlerin evliliğe bakışını etkilemektedir. Toplum da toplumsal normlar çerçevesinde evliliğe yönelik değer yargılarının yaşatılması için evlilik çağındaki bireylere birtakım düşünceler aşılayabilmektedir (Gladding, 2018; Goldenberg vd., 2017). Bu açıklamalardan hareketle, genç yetişkinlik döneminde kök aile, toplum ve din faktörleri çerçevesinde evlilik rol beklentilerinin netleştiği söylenebilir.

Günümüzde yaşanan hızlı toplumsal gelişmeler, evlilik biçimlerinde ve aile yapısında değişimleri meydana getirmiştir (Aktu, Basımda; Bayoğlu & Atli, 2014; Güleç, 2012; Yorgancılar, 2023). Bu değişimle birlikte evlilik rol beklentilerinin de yeniden şekillendiği açıktır. Bu nedenle farklı dönemlerde evlilik rol beklentilerinin araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Keldal, 2021). Örneğin, kadınların iş yaşamında daha fazla yer almasıyla birlikte çocuk yetiştirmenin her iki cinsiyete yüklenen bir görev olduğu bilinmektedir. Bu durum günümüz şartlarında evliliği düşünen gençlerin rol beklentilerini de etkileyebilmektedir.

Son zamanlarda evlilik uyumu, evliliğe ilişkin tutumlar ve aile doyumuna yönelik çalışmalar olmasına rağmen evlilik rol beklentileri ile ilgili sınırlı çalışmanın yürütüldüğü görülmektedir (Keldal, 2021). Alanyazın genel olarak değerlendirildiğinde son yirmi yıla kadar gençlerin evlilik rol beklentilerinin toplumsal cinsiyet rollerine göre belirlendiği, ancak son yıllarda eşitlikçi bireysel rollerin benimsendiği söylenebilir (Güllü, 2018; Keldal, 2021; Kılıç vd., 2007; Öz Soysal vd., 2016, 2020; Yorgancılar, 2023). Örneğin, geçmiş yıllarda *düzenli bir yaşam* (Kılıç vd., 2007) olarak görülen evlilik günümüzde *sevgi ve saygının paylaşılması* (Baş & Cengiz, 2018) olarak ifade edilmektedir. Evlenmeyi düşünen bireyler olarak erkek ve kadına ilişkin rol beklentilerinin bilinmesi sağlıklı bir evliliğin gerçekleşebilmesine katkı sunar. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçların evlilik rol beklentileri ile ilgili öznel deneyimleri ortaya koyacağı öngörülmektedir. Bu açıdan bu çalışma ruh sağlığı çalışanlarına evlilik öncesi psikoeğitim çalışmalarında ve evlilik öncesi psikolojik danışma sürecinde stratejiler geliştirme konusunda yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı genç yetişkin bireylerin evliliğe ilişkin rol beklentilerini incelemektir. Bu doğrultuda çalışmanın ana problemi, "Genç yetişkin

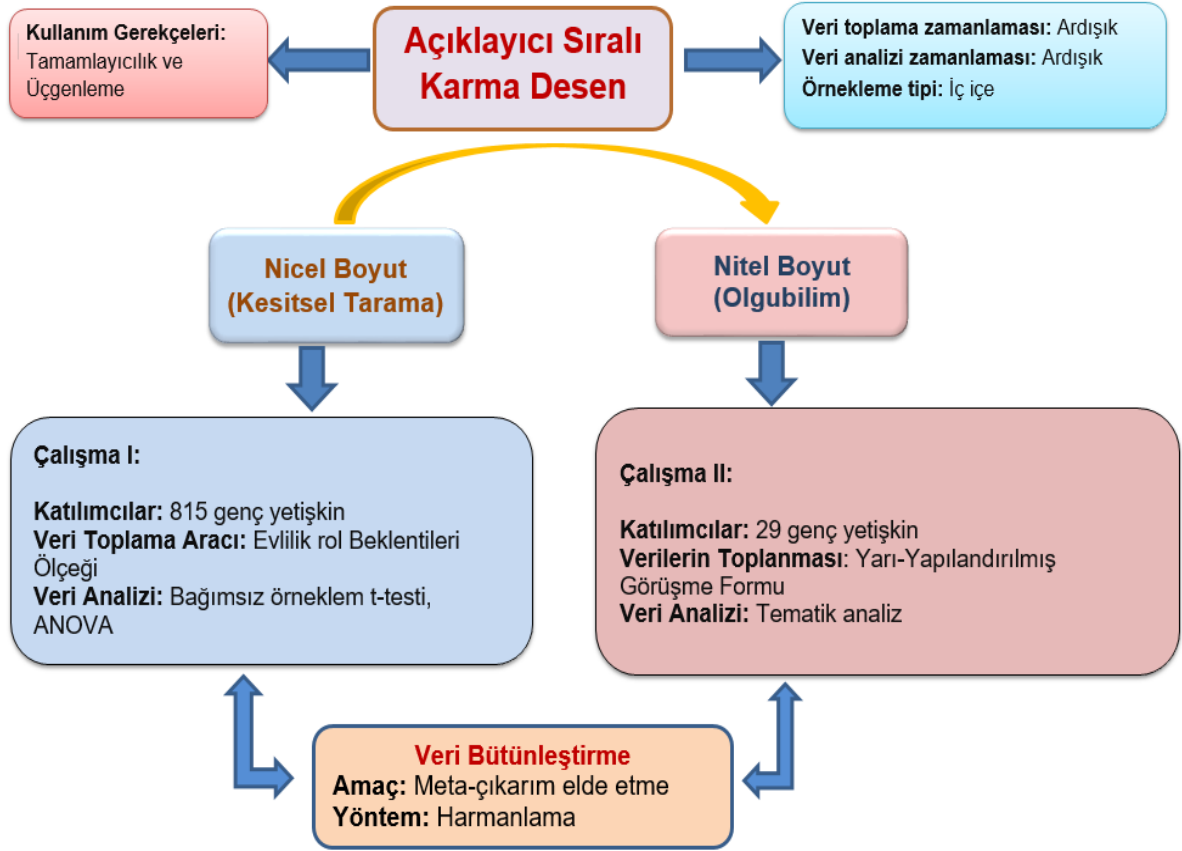
bireylerin evliliğe ilişkin görüşleri, evlilik rol beklentilerini açıklamaya nasıl yardımcı olur?” şeklinde ifade edilmiştir. Çalışmanın alt soruları ise şunlardır:

- Genç yetişkinlerin evlilik rol beklentileri puanları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
- Genç yetişkinlerin evlilik rol beklentileri nelerdir?

2. Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, karma araştırma desenlerinden açıklayıcı sıralı yöntem ekseninde yürütülmüştür. Açıklayıcı sıralı desen, daha ayrıntılı bilgiler sağlamak için nitel verilerin nicel veri toplama sürecinden sonra toplanmasını gerektirmektedir (Creswell & Plano Clark, 2015; Johnson & Christensen, 2014; Mertens, 2019). Açıklayıcı sıralı desen Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Açıklayıcı sıralı desen

Araştırmada tamamlayıcılık ve üçgenleme gerekçelerinden dolayı açıklayıcı sıralı desen seçilmiştir. Bu bağlamda bekâr genç yetişkin bireylerden nicel veriler toplanıp analiz edilmiştir. Diğer aşamada ise nicel sonuçları açıklanmak ve detaylandırmak amacıyla nitel veriler toplanıp çözümlenmiştir (Creamer, 2020; Creswell, 2017; Creswell & Plano Clark, 2015; Mertens, 2019). Araştırmada nicel boyut, kesitsel tarama modelinde ve nitel boyut olgubilim deseninde gerçekleştirilmiştir. Kesitsel tarama, belirli ve geniş ölçekli bir hedef kitleden elde edilen verileri betimlemedir (Büyüköztürk vd., 2018; Karasar, 2014). Olgubilim ise, bireysel algılamalara ve yorumlamalara göre olguların veya durumların değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir (Akturan & Esen, 2013; Creswell, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu kapsamda bekâr genç yetişkin bireylerin evlilik rol beklentilerini ölçmek için nicel veriler toplanmıştır. Ardından bu gruptan gönüllü olarak

görüşmeye katılmak isteyen katılımcıların öznel deneyimlerini ve değerlendirmelerini ortaya koymak için nitel veriler elde edilerek çözümlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Açıklayıcı sıralı karma desen kapsamında katılımcılar iç içe örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. İç içe örnekleme, çalışmanın nitel boyutu için seçilen çalışma grubunun nicel boyut için seçilen katılımcıların alt kümesini içermesidir (Baki & Gökçek, 2012; Creamer, 2020; Johnson & Christensen, 2014). İç içe örnekleme yöntemi bağlamında 815 katılımcı nicel araştırma için ve bunların içerisinde 29 katılımcı nitel çalışma için seçilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda küme örnekleme yöntemiyle 815 bekâr genç yetişkin bireyden veri toplanmıştır. Küme örnekleme, araştırmada düşünülen evrenin çeşitli benzer gruplara ayrılmasını belirtmektedir (Büyüköztürk vd., 2018; Creswell & Plano Clark, 2015; Tashakkori & Teddlie, 2010). Nicel veriler toplandıktan sonra görüşmeye katılmak isteyen katılımcılar ile nitel verileri toplanmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle 29 bekâr genç yetişkin bireylerden veri toplanmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, mümkün olduğu biçimde farklı özellikleri kapsayan bireylerin bir olguya veya kavrama yönelik öznel yaşantılarının incelenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Araştırma süreci

Çalışma kapsamında öncelikle etik kurul izni alınmıştır. Sonraki aşamada nicel verilerin toplanması için küme örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Kişisel bilgi formu ve evlilik beklentileri ölçeği yardımıyla yaklaşık 1000 genç yetişkine Google formlar yardımıyla ulaşılmıştır. Nicel veriler Nisan-Mayıs 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşme için gönüllü olan genç yetişkinler ile görüşme yapılması için randevu alındıktan sonra planlama yapılmıştır. Nitel veriler yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme sonrasında geri bildirim sağlanarak katılımcı teyidi sağlanmıştır. Nitel veriler Mayıs-Haziran 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Ölçek uygulama işlemi yaklaşık 5 dakika ve görüşmeler ortalama 20 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Açıklayıcı sıralı karma desen kapsamında veriler ardışık veri toplama yöntemiyle toplanmıştır. Ardışık veri toplama, nicel veri toplama süreci sonrasında nitel veri toplamayı veya nitel veri toplama süreci sonrasında nicel veri toplamayı gerekli kılmaktadır (Creamer, 2020; Creswell & Plano Clark, 2015; Johnson & Christensen, 2014). Bu doğrultuda nitel veriler, nicel veri toplama sürecinden sonra toplanmıştır. Araştırmada nicel veriler Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla ve nitel veriler yarı-yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla toplanmıştır.

Köksal ve İlhan (2018) tarafından geliştirilen Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği, yetişkin bireylerin evlilik rol beklentilerini ölçmeyi hedeflemektedir. Ölçme aracı, Likert tipi öz-bildirime dayalı bir ölçektir. Ölçekteki maddeler 1 (*Hiç katılmıyorum*) ile 5 (*Tamamen katılıyorum*) arasında işaretlenmektedir. Ölçek iki faktörlü ve 40 maddeli bir yapıdan oluşmaktadır. Ölçeğin uyum iyiliği indekslerinin yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur ($\chi^2/sd = 2.01$, RMSEA = .061, SRMR = .074, NNFI (TLI) = .95, IFI = .96, CFI = .96). Ölçek boyutlarının iç tutarlılık katsayısı .93 (geleneksel) ve .88 (eşitlikçi) olarak hesaplanmıştır. Kişisel bilgi formu, katılımcıların demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, eş adayı özellikleri vb.) toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Yarı-yapılandırılmış Görüşme Formu, katılımcıların cinsiyet, yaş gibi özelliklerini öğrenmek için yedi ve evlilik rol beklentilerine yönelik öznel deneyimlerini ortaya koymak için 14 sorudan oluşmaktadır. Bu form, nitel çalışma yürüten iki uzman tarafından evlilik rol beklentileri ile ilgili alan yazınındaki öneriler doğrultusunda geliştirilmiştir. Formdaki sorulardan bir kaçısı şu şekildedir:

Evleneceğiniz bireyin nasıl bir kişiliğe sahip olmasını istersiniz? Evleneceğiniz bireyin yaşı için neler söylemek istersiniz? Evleneceğiniz bireyin sizinle olan duygusal yakınlığının nasıl olmasını istersiniz?

Verilerin Analizi

Araştırmada karma veri analizi yöntemlerinden ardışık veri analizi yöntemiyle veriler analiz edilmiştir. Ardışık veri analizi, nicel veri analizi süreci sonrasında nitel veri analizini veya nitel veri analizi süreci sonrasında nicel veri analizini içermektedir (Creamer, 2020; Creswell & Plano Clark, 2015; Johnson & Christensen, 2014). Açıklayıcı sıralı karma desen kapsamında nitel veriler nicel veri analizinden çözümlenmiştir. Araştırmada nicel verileri analiz etmek için SPSS 25 paket programı kullanılarak normallik analizleri, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) çalışmaları yapılmıştır (Büyüköztürk, 2011; Mertens, 2019). Evlilik rol beklentileri ölçeği ile ilgili betimsel istatistik sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. *Evlilik rol beklentileri ölçeği betimsel istatistik sonuçları (N = 815)*

Boyut	Alt Değer	Üst Değer	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Geleneksel Rol	20.00	99.00	56.37	17.79	.284	-.735
Eşitlikçi Rol	84.00	100.00	96.63	4.12	-1.428	1.293

Evlilik rol beklentileri ölçeğinin betimsel istatistik sonuçları incelendiğinde tüm ölçek ve boyutların puanlarının normal dağılım aralığında olduğu görülmektedir (Tablo 1). Bu aşamadan sonra t-testi ve ANOVA analizleri yapılmıştır.

Araştırmada nitel verilerini çözümlmek için Maxqda 2020 paket programı kullanılarak tematik analiz yapılmıştır. Tematik analiz, veri setindeki tüm bilgiler arasındaki örüntüyü ortaya koymak olarak tanımlanmaktadır (Braun & Clarke, 2019; Creswell, 2017). Braun ve Clarke'in (2019) önerileri kapsamında görüşme kayıtları K1, E2 şeklinde kodlandıktan sonra ilişkili olan tüm veriler Maxqda 2020’de bir proje olarak kaydedilmiştir. Daha sonra veri seti üzerinden kod haritası oluşturulmuştur. Sonraki aşamada ilişkili kodlar bağlam içi kodlama yardımıyla temalara bağlanıp raporlaştırılmıştır. Bu çalışmalardan sonra nitel veriler nicel verilerle harmanlama yöntemiyle ilişkilendirilip bütünleştirilmiştir (Creamer, 2020).

Araştırma Etiği

Çalışmanın tüm aşamalarında etik kurallara uyulmaya özen gösterilmiştir. Çalışmada öncelikle Siirt Üniversitesi Etik Kurulunun 16/01/2023 tarih ve 4041 sayılı kararı ile Etik Kurul izni alınmıştır. Çalışmaya katılan kişilerin kimlik bilgileri gizlenerek her bir katılımcıya bir kod isim verilmiştir. Nicel veriler SPSS ve nitel veriler Maxqda dosyası olarak muhafaza edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmanın açıklayıcı sıralı karma desen olarak tasarlandığından dolayı karma geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Araştırmada sıralı geçerlik kapsamında nicel araştırma deseninden sonra nitel araştırma yaklaşımı yürütülmüştür. Eş ölçülebilir karma geçerlik bağlamında nicel ve nitel bakış açısının ötesinde meta-çıkarm elde etme amaçlanmıştır. Örneklem birleştirme geçerliğini sağlamak amacıyla nicel araştırmaya katılan katılımcılar arasından nitel araştırma çalışması yürütülmesi için katılımcı seçilmiştir. Zayıf yönleri azaltma geçerliği kapsamında nicel boyuta ölçekten alınan puanlar ile görüşmelerdeki değerlendirmeler bütünleştirilerek her iki veri setinin güçlü yönleri ortaya konulmuştur (Creamer, 2020; Creswell & Plano Clark, 2015; Johnson & Christensen, 2014).

Araştırmanın nitel boyutu kapsamında inandırıcılığı sağlamak üzere alan notları katılımcı teyidine tabi tutulmuştur. Araştırma sonrası katılımcıların ifadeleri kendilerine okunmuş olup alan

notları doğrulanmıştır. Aktarılabirlik kapsamında araştırmanın yöntemi ve katılımcıların seçimi detaylandırılmıştır. Ek olarak görüşme dokümanlarından doğrudan alıntılar yapılarak ayrıntılı betimleme yapılmıştır. Doğrulanabilirliği sağlamak için tüm veri seti ve kod haritası Maxqda 2020 paket programında bir proje olarak kaydedilmiştir. Araştırmada tutarlılığı sağlamak üzere araştırma sorularını düzenleme ve kod haritası oluşturma aşamalarında iki alan uzmanı görev almıştır. Bu bağlamda iki öğretim üyesi tarafından yürütülen kodlayıcılar arası uzlaşma güvenilirliğinin yüksek düzeyde (% 75) olduğu görülmüştür (Bazaley & Jackson, 2015; Johnson & Christensen, 2014; Rädiker & Kuckartz, 2020; Yıldırım & Şimşek, 2018).

Bulgular

3. 1. Sosyo-Demografik Profil Bilgileri

Araştırmanın nicel boyutundaki katılımcılar cinsiyet, yaş, aile türü, ebeveyn eğitim durumu, eş adayı ve eş adayının özellikleri değişkenlerine göre sınıflandırılmıştır. Buna göre cinsiyet değişkenine göre katılımcıların % 80.1'i (653) kadın ve % 19.9'u (162) erkektir. Katılımcıların yaşları 18 ile 35 yaş aralığında değişmektedir ($X= 21.43$, $SS=2.45$). Yaş değişkenine göre katılımcıların % 86.7'si (707) 18-23 yaş aralığında, % 12.3'ü (100) 24-29 yaş aralığında ve %1.0'ı (8) 30-35 yaş aralığındadır. Aile türü değişkenine göre katılımcıların % 62.5'i (505) çekirdek ve % 36.9'u (301) geniş ailede yaşamaktadır. Anne ebeveyn eğitim durumu değişkenine göre katılımcıların annelerinin % 42.1'i (343) okuryazar değil, % 51.5'i (420) ilköğretim mezunu, % 5.3'ü (43) lise ve % 1.1'i (9) üniversite mezundur. Baba ebeveyn eğitim durumu değişkenine göre katılımcıların babalarının % 10.1'i (82) okuryazar değil, % 65.3'ü (532) ilköğretim mezunu, % 20.4'ü (166) lise ve % 4.3'ü (35) üniversite mezundur. Eş adayı değişkenine göre katılımcıların % 32.6'sı (266) eş adayı olan ve % 67.4'ü (549) eş adayı olmayan bireylerden oluşmaktadır. Eş adayının özellikleri değişkenine göre katılımcıların % 28.0'ı (228) fiziksel özellikleri benimle aynı olmalı ve % 72.0'ı (587) fiziksel özellikleri benimle aynı olmasına gerek yok seçeneğini belirtmişlerdir. Eş adayının özellikleri değişkenine göre katılımcıların % 36.0'ı (239) sosyal konumu benimle aynı olmalı ve % 64.0'ı (522) sosyal konumu benimle aynı olmasına gerek yok seçeneğini işaretlemişlerdir. Eş adayının özellikleri değişkenine göre katılımcıların % 17.1'i (139) ekonomik geliri benimle aynı olmalı ve % 82.9'u (676) ekonomik geliri benimle aynı olmasına gerek yok seçeneğini ifade etmişlerdir. Eş adayının özellikleri değişkenine göre katılımcıların % 55.7'si (454) kültürel yapısı benimle aynı olmalı ve % 44.3'ü (361) kültürel yapısı benimle aynı olmasına gerek yok tercihinde bulunmuşlardır. Eş adayının özellikleri değişkenine göre katılımcıların % 69.0'ı (562) dünya görüşü ve inancı benimle aynı olmalı ve % 31.0'ı (253) dünya görüşü ve inancı benimle aynı olmasına gerek yok seçeneğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın nitel boyutundaki katılımcılar cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve eş adayı nitelikleri vb. özellikleri bağlamında farklı bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın nitel boyutundaki katılımcıların özellikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Nitel boyuttaki katılımcıların özellikleri

Özellik		N	%
1. Cinsiyet	Kadın	16	44.8
	Erkek	13	55.2
2. Yaş	18-23	22	72.7
	24-29	6	20.5
	30-35	2	6.8
3. Ailenizin türü	Çekirdek	22	75.9

	Geniş	7	24.1
4. İlişki durumu	Eş adayı yok	24	82.8
	Eş adayı var	5	17.2
5. Algılanan sosyoekonomik düzeyi	İyi	3	10.3
	Orta	20	69.0
	Düşük	6	20.7
6. Baba eğitim düzeyi	Okuryazar değil	4	13.8
	İlköğretim	17	58.6
	Lise	4	13.8
	Üniversite	4	13.8
7. Anne eğitim düzeyi	Okuryazar değil	15	51.7
	İlköğretim	12	41.4
	Lise	2	6.9
	Üniversite	-	-

Tablo 2’de görüldüğü gibi cinsiyet özelliğine göre katılımcıların % 44.8’i (16) kadın ve % 55.2’si (13) erkektir. Katılımcıların yaşları 18 ile 35 yaş aralığında değişmektedir ($X=22.21$, $SS=3.96$). Yaş özelliğine göre katılımcıların % 72.7’si (22) 18-23 yaş aralığında, % 20.05’i (6) 24-29 yaş aralığında ve % 6.8’i (2) 30-35 yaş aralığındadır. Aile türü değişkenine göre katılımcıların % 75.9’u (22) çekirdek ve % 24.1’i (7) geniş ailede yaşamaktadır. Eş adayı özelliğine göre katılımcıların % 17.2’si (5) eş adayı olan ve % 82.8’i (24) eş adayı olmayan bireylerden oluşmaktadır. Algılanan sosyoekonomik düzey özelliğine göre katılımcıların % 10.3’ü (3) iyi, % 69.0’ı (20) orta ve % 20.7’si (6) düzeyde algılanan sosyoekonomik gelir seviyesindedir. Baba ebeveyn eğitim düzeyi özelliğine göre katılımcıların babalarının % 13.8’i (4) okuryazar değil, % 58.6’sı (17) ilköğretim mezunu, % 13.8’i (4) lise ve % 13.8’i (4) üniversite mezundur. Anne ebeveyn eğitim düzeyi özelliğine göre katılımcıların annelerinin % 51.7’si (15) okuryazar değil, % 41.4’ü (12) ilköğretim mezunu ve % 6.9’u (2) lise mezundur.

3. 2. Nicel Bulgular

Araştırmada cinsiyet, değişkenlerine göre nicel verileri analiz etmek üzere bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Diğer taraftan yaş ve eğitim durumu değişkenlerine göre nicel verileri analiz etmek için ANOVA çalışması gerçekleştirilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 2. Cinsiyet değişkenine göre bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	t	sd	p
Geleneksel Rol	Kadın	653	52.77	16.32	-12.69	813	.000*
	Erkek	162	70.89	16.00			
Eşitlikçi Rol	Kadın	653	97.08	3.74	5.50	208.40	.000*
	Erkek	162	94.79	4.98			

Tablo 3’te görüldüğü üzere geleneksel rol puanlarında kadınların puan ortalamaları ($\bar{X}=52.77$) ile erkeklerin puan ortalamaları ($\bar{X}=70.89$) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{813}=-12.69$; $p<.001$). Buna göre geleneksel rol puanlarında cinsiyetler arası anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın erkeklerin lehine olduğu anlaşılmaktadır. Eşitlikçi rol boyutunda ise kadınların puan ortalamaları ($\bar{X}=97.08$) ile erkeklerin puan ortalamaları ($\bar{X}=94.79$) arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t_{208.40}=-$

5.50; $p < .001$). Buna göre eşitlikçi rol puanlarında cinsiyetler arası anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın kadınların lehine olduğu görülmüştür. Buna göre, kadınların erkeklere göre eşitlikçi rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara göre geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Eş adayının varlığı değişkenine göre, bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 3. Eş adayının varlığı değişkenine göre bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Boyut	Eş adayı	n	\bar{X}	SS	t	sd	p
Geleneksel Rol	Var	256	59.23	16.97	3.20	553.98	.001*
	Yok	549	54.99	18.02			
Eşitlikçi Rol	Var	256	97.13	3.87	2.48	565.45	.014*
	Yok	549	96.39	4.21			

Tablo 4’te görüldüğü üzere geleneksel rol boyutunda eş adayı olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 59.23$) ile eş adayı olmayan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 54.99$) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{553.98} = 3.20$; $p < .005$). Bu farkın eş adayı olan katılımcıların lehine olduğu anlaşılmaktadır. Eşitlikçi rol boyutunda ise eş adayı olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 97.13$) ile eş adayı olmayan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 96.39$) arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t_{565.45} = 2.48$; $p < .05$). Bu farkın eş adayı olan katılımcıların lehine olduğu görülmüştür. Buna göre eş adayı olan katılımcıların eş adayı olmayan katılımcılara göre eşitlikçi rol beklentilerinde ve geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Eş adayının özellikleri değişkenine göre bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 4. Eş adayının özellikleri değişkenine göre bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Değişken	Boyut	Kategori	n	\bar{X}	SS	t	sd	p
Fiziksel Görünüm	Geleneksel Rol	Benimle aynı olmalı	228	61.05	17.71	4.74	813	.000*
		Benimle aynı olmasına gerek yok	587	54.55	17.50			
Fiziksel Görünüm	Eşitlikçi Rol	Benimle aynı olmalı	228	95.96	4.44	-2.73	374.99	.007*
		Benimle aynı olmasına gerek yok	587	96.89	3.96			
Sosyal Konum	Geleneksel Rol	Benimle aynı olmalı	293	59.88	17.91	4.26	813	.000*
		Benimle aynı olmasına gerek yok	522	54.40	17.43			
Sosyal Konum	Eşitlikçi Rol	Benimle aynı olmalı	293	96.26	4.39	-1.89	552.65	.067
		Benimle aynı olmasına gerek yok	522	96.83	3.94			
Dünya görüşü ve inancı	Geleneksel Rol	Benimle aynı olmalı	562	57.23	17.44	2.06	813	.040*
		Benimle aynı olmasına gerek yok	253	54.46	18.42			
	Eşitlikçi Rol	Benimle aynı olmalı	562	96.72	4.11	.91	813	.363
		Benimle aynı olmasına gerek yok	253	96.43	4.14			

Tablo 5’te görüldüğü üzere geleneksel rol boyutunda fiziksel görünümün benimle aynı olmalı diyen katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 61.05$) ile fiziksel görünümün benimle aynı

olmasına gerek yok diyen katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 54.55$) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{813} = 4.74$; $p < .001$). Bu farkın fiziksel görünümün benimle aynı olmalı diyen katılımcıların lehine olduğu anlaşılmaktadır. Eşitlikçi rol boyutunda da bu farkın olduğu ($t_{208.40} = -2.73$; $p < .001$) ancak bu farkın fiziksel görünümün benimle aynı olmasına gerek yok diyen katılımcıların lehine olduğu gözlenmiştir. Geleneksel rol boyutunda sosyal konumun benimle aynı olmalı diyen katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 59.88$) ile sosyal konumun benimle aynı olmasına gerek yok diyen katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 54.40$) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{813} = 4.26$; $p < .001$). Bu farkın sosyal konumun benimle aynı olmalı diyen katılımcıların lehine olduğu anlaşılmaktadır. Geleneksel rol boyutunda dünya görüşü ve inancının benimle aynı olmalı diyen katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 57.23$) ile dünya görüşü ve inancının benimle aynı olmasına gerek yok diyen katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 54.46$) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{813} = 2.06$; $p < .001$). Bu farkın dünya görüşü ve inancının benimle aynı olmalı diyen katılımcıların lehine olduğu gözlenmiştir. Buna göre fiziksel görünümün kendisiyle aynı olmasına gerek olmadığını belirten katılımcıların fiziksel görünümün kendisiyle aynı olmasına gerek duyan katılımcılara göre eşitlikçi rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Fiziksel görünümün, sosyal konumun ile dünya görüşü ve inancının kendisiyle aynı olmasına gerek duyan katılımcıların fiziksel görünümün, sosyal konumun ile dünya görüşü ve inancının kendisiyle aynı olmasına gerek duymayan katılımcılara göre geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların evlilik rol beklentilerinin yaş değişkenine göre bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ANOVA sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 5. Yaş değişkenine göre ANOVA sonuçları

Değişken	Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Yaş	Geleneksel rol	Gruplararası	139.49	2	969.74	3.08	.047*	3>1
		Gruplariçi	255717.37	812	314.92			
		Toplam	257656.86	814				
	Eşitlikçi rol	Gruplararası	67.11	2	33.56	1.98	.139	
		Gruplariçi	13754.72	812	16.94			
		Toplam	13821.83	814				

* $p < .05$, 1: 18-23 yaş, 2: 24-29 yaş, 3: 30-35 yaş LSD testi

Tablo 6’da görüldüğü gibi yaş değişkenine göre katılımcıların geleneksel rol puanlarının anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F_{2,812} = 3.08$; $p < .05$). Farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu ortaya koyabilmek amacıyla Post-Hoc testlerinden LSD testinin sonuçları incelenmiştir. Buna göre 30-35 yaş aralığındaki katılımcıların 18-23 yaş aralığındaki katılımcılara göre geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Genç yetişkinlerin evlilik rol beklentileri düzeylerinin ebeveyn eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ANOVA sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 6. Ebeveyn eğitim düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçları

Değişken	Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Baba eğitim düzeyi	Geleneksel rol	Gruplararası	810.88	3	969.74	.853	.47	
		Gruplariçi	256845.98	811	314.92			
		Toplam	257656.86	814				
	Eşitlikçi rol	Gruplararası	154.68	3	33.56	3.06	.03*	3>1,
		Gruplariçi	13667.16	811	16.94			3>2
		Toplam	13821.83	814				
Anne eğitim düzeyi	Geleneksel rol	Gruplararası	2001.29	3	667.10	2.12	.097	
		Gruplariçi	255655.57	811	315.24			
		Toplam	257656.86	814				
	Eşitlikçi rol	Gruplararası	39.46	3	13.15	.77	.509	
		Gruplariçi	13782.37	811	16.99			
		Toplam	13821.83	814				

*p< .05, 1: Okuryazar değil, 2: İlköğretim, 3: Lise, 4: Üniversite LSD testi

Tablo 7’de görüldüğü gibi baba eğitim düzeyi değişkenine göre katılımcıların eşitlikçi rol puanlarının anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F_{3,811} = 3.06$; $p < .05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koyabilmek amacıyla Post-Hoc testlerinden LSD testinin sonuçları incelenmiştir. Buna göre meydana gelen farkın babası okuryazar olmayan ve ilköğretim mezunu olan katılımcılara göre babası lise mezunu olan katılımcıların lehine olduğu gözlenmiştir. Buna göre, babası lise mezunu olan katılımcıların, babası ilköğretim mezunu olan ve okuryazar olmayan katılımcılara göre eşitlikçi rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.

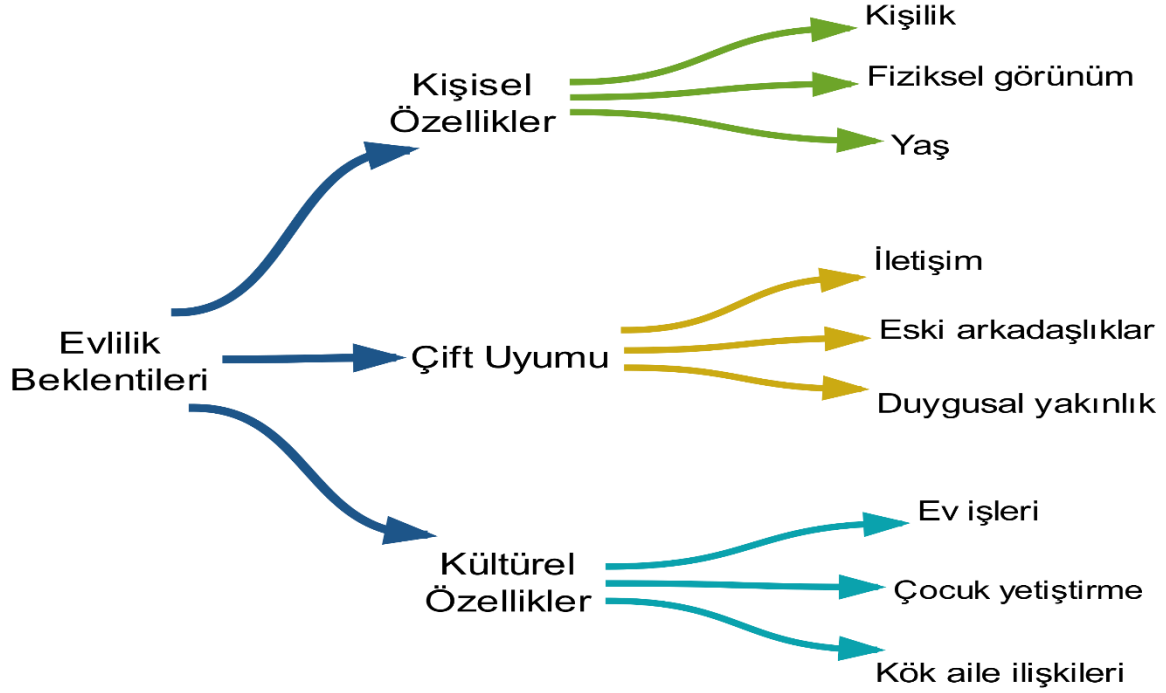
Araştırmanın nicel bulgularına göre, kadınların erkeklere göre eşitlikçi rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara göre geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Eş adayı olan katılımcıların eş adayı olmayan katılımcılara göre eşitlikçi rol beklentilerinde ve geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Fiziksel görünümün kendisiyle aynı olmasına gerek olmadığını belirten katılımcıların fiziksel görünümün kendisiyle aynı olmasına gerek duyan katılımcılara göre eşitlikçi rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Fiziksel görünümün, sosyal konumun ile dünya görüşü ve inancının kendisiyle aynı olmasına gerek duyan katılımcıların fiziksel görünümün, sosyal konumun ile dünya görüşü ve inancının kendisiyle aynı olmasına gerek duymayan katılımcılara göre geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 30-35 yaş aralığındaki katılımcıların 18-23 yaş aralığındaki katılımcılara göre geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Babası lise mezunu olan katılımcıların, babası ilköğretim mezunu olan ve okuryazar olmayan katılımcılara göre eşitlikçi rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.

3. 3. Nitel Bulgular

Katılımcılara eş adayı olarak tercih ettikleri bireyin özelliklerine ilişkin kapalı uçlu beş soru sorulmuştur. Bu bağlamda katılımcıların tamamına yakını ($n = 24$, %82.8) eş adayının fiziksel özelliklerinin “benimle aynı olmasına gerek yok” görüşünü ifade etmişlerdir. Katılımcıların yarısından fazlası ($n = 19$, % 65.5) eş adayının sosyal konumunun “benimle aynı olmasına gerek yok” tercihinde bulunmuşlardır. Katılımcıların biri hariç tamamı ($n = 28$, % 96.6) eş adayının ekonomik gelirinin

“benimle aynı olmasına gerek yok” düşüncesini ortaya koymuşlardır. Katılımcıların yarısından fazlası (n= 18, % 62.1) eş adayının dünya görüşü ve inancının “benimle aynı olmalı” seçeneğini belirtmişlerdir. Son olarak, katılımcıların yarısından fazlası (n= 17, % 58.6) eş adayının kültürel yapısının “benimle aynı olmalı” görüşünü dile getirmişlerdir.

Çalışmada tematik analiz sonucunda evlilik beklentileri ana temasına bağlı üç alt temaya ulaşılmıştır. Kişisel özellikler, çift uyumu ve kültürel özellikler temalarına bağlı üçer kategorinin olduğu tespit edilmiştir. Evlilik beklentileri ana teması hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Evlilik beklentileri ana teması hiyerarşik kod alt kod modeli

Şekil 2’de görüldüğü üzere evlilik beklentileri ana teması altındaki kişisel özellikler alt temasına kişilik, fiziksel görünüm ve yaş kategorileri bağlanmıştır. Çift uyumu alt temasına bağlanan kategorilerin iletişim, eski arkadaşlıklar ve duygusal yakınlık olduğu tespit edilmiştir. Kültürel özellikler alt temasına ise ev işleri, çocuk yetiştirme ve kök aile ilişkileri kategorilerinin bağlandığı görülmüştür.

Kişisel özellikler alt temasına ilişkin katılımcıların kişilik, fiziksel görünüm ve yaş ile ilgili görüşlerini belirttikleri görülmüştür. Evlenecekleri bireyin kişiliği konusunda katılımcıların olumlu özelliklere vurgu yaptıkları anlaşılmıştır. Bu konuda bir erkek katılımcının (E2) görüşü şu şekildedir: “Merhametli, sevgi, saygı bu özelliklerin olması lazım özellikle aradığım özellikler bunlardır gerisinin kendi aramızda çözeriz.” Bu konuyla ilgili bir kız katılımcı (K12) da benzer görüşleri paylaşmıştır. “Güven veren, sadakatli, şefkatli ve çevresine duyarlı biri olsun. Kendini beğenmiş biri olmasını istemem.” Konuyla ilgili önemli görülen diğer düşünceler aşağıdaki gibidir:

“Pozitif düşünen, saygılı, şiddete meyilli olmayan, zeki ve çalışkan, özgürlüğümü kısıtlamayan biri olmasını isterim.” (K11)

“Aile bireyelerine saygılı, güven veren, sadık, saygılı ve anlayışlı olması...” (K16)

“İyi huylu, naif, kafa dengi, mizah seviyesi yüksek ve çok konuşmayan biri...” (E7)

“İyi bir kişiliğe sahip olması, doğayı sevmesi, empati yapabilmesi gerekir.” (E9)

“Bana göre tamamen iç güzellik ağırlıklı olmalı, saygıda kusur etmemeli, eşine sadık olmalı...”
(E1)

“Merhametli, sevgi, saygı bu özelliklerin olması lazım özellikle aradığım özellikler bunlardır gerisinin kendi aramızda çözeriz.” (E3)

“Genel yapısı olarak sakın ve yerine göre davranabilen, otokontrol sahibi, dışa dönük ve düşünceli bir kişiliğe sahip olsun, isterim.” (K4)

Kadın katılımcılar evlenecekleri bireylerin fiziksel görünümünü konusunda erkek katılımcılara göre eş adaylarının boy ve kilo açısından ayrıntılı bir ölçüt ortaya koydukları görülmüştür. Konu ile ilgili kızların örnek görüşleri şu biçimdedir: *“Uzun boylu, sakallı, orta kiloda ve düz saçlı birini hayal ediyorum (K11).”* *“Uzun olmasını isterim. Çünkü o kişinin yanımda güvende olduğunun rahatlığına ve mutluluğuna varmak isterim (K15).”* *“Benden uzun olmalı yani 1.69 - 1.70 boylarında azıcık yakışıklı olsun, çok fazla kilolu olmamak şartıyla sıkıntı yok, ten rengi hafif esmer veya açık tenli olsun (K8).”* Fiziksel özellikler ile ilgili bir erkek katılımcının (E1) görüşü, *“En önemlisi sağlıklı bir birey olmasıdır. Boy olarak, bana yakın olmasını tercih ederim.”* şeklindedir. Başka bir erkek katılımcı (E9), *“Fiziksel özellikten çok sevip sevmemesi önemli benim için.”* biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Yaş kategorisi ile ilgili katılımcıların görüşlerinin cinsiyete bağlı değişkenlik gösterdiği ifade edilebilir. Konu ile ilgili bir kız katılımcı (K13), *“Arada üç dört yaş olması önemli değildir. Ama aramızda büyük yaş farkının olması sağlıklı olacağını düşünmüyorum.”* biçiminde görüş ortaya koymuştur. Başka bir başka kız katılımcının (K15) görüşü şu şekildedir: *“Benden beş altı yaş büyük olmasını isterim. Çünkü davranışları daha uygun olduğunu gösterdiğini savunurum.”* Yaş konusuyla ilgili bir erkek katılımcı (E12), *“Yaş benim için önemli değil, ama benden fazla büyük olmasını istemem.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Konuyla ilgili bir erkek katılımcı (E5) ise yaşla ilgili net olmayan bir kriter ortaya koymuştur. Bu konuda *“Yaş fark etmiyor 1,2 yaş küçük 1,2 yaş büyük pek önemli değil benim için. Yaşa bakmam bana ayak uydursun yeterlidir.”* biçiminde görüş bildirmiştir.

Çift uyumu alt temasına ilişkin katılımcıların iletişim, eski arkadaşlıklar ve duygusal yakınlık ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri görülmüştür. İletişim konusuyla ilgili katılımcıların önemli gördükleri noktanın saygı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla ilgili bir katılımcının (K12) düşüncesi, *“Zıt görüşlerde olsak bile bana bu görüşü aktarıırken saygısını aşmayan birini isterim.”* şeklindedir. Başka bir katılımcı (K3), *“Bana saygı duyacak bir konu hakkında benim fikrimi de alacak ortam gerildiğinde ortamı yumuşatacak.”* biçiminde görüş belirtmiştir. Konuyla ilgili önemli görülen diğer düşünceler aşağıda sıralanmıştır:

“Öncelikle sabit fikirli ve tarafgir olmaması, düşünceli ve karşı tarafın fikrine önem veren anlayışta olması gerek.” (K14)

“İletişiminin güçlü olmasını isterim. Kendisini ifade ederken zorlanmamasını isterim. Herhangi bir şeyi söylerken yerinde ve zamanında uygun bir dil ile söylemesini isterim. Söyleyeceği şeyi yerinde ve zamanın da söylesin yeterlidir benim için.” (E2)

“Her şeyi benimle paylaşabilmeli. Başını telefona gömüp hiç konuşmadan iletişim kurmadan oturan bir eş olmamalı. Ön yargılı olmamalı ve dinlemeyi bilmeli. Yalnız hissettirmemeli ve birlikte gülebileceğim bir insan olmalı. Yanlış anlaşılma endişesi taşımadan konuşabileceğimi eş olmasını isterim.” (K10)

“Saygı çerçevesinde nerde nasıl konuşacağını bilsin benle.” (E5)

Çift uyumu alt temasına ilişkin diğer bir konu eski arkadaşlıklardır. Katılımcıların eski ilişkilerin evlilikle karıştırılmaması gerektiği görüşünü benimsedikleri görülmüştür. Konuyla ilgili olarak bir kız

katılımcı (K14), “Bana değer veren çevremi de değerli görüp kabullenir. Sevmek zorunda değildir fakat saygı duymasını beklerim.” görüşünü dile getirmiştir. Başka bir katılımcının (K16) düşüncesi, “Eski arkadaşlarıma saygı duyması yeterli. Geçmiş olduğu için sorgulanmamasını tercih ederim.” biçimindedir. Eski arkadaşlıklar ile ilgili örnek görüşler şu biçimdedir: “Karıma güvenirim çünkü beni dışarda temsil edeceğini biliyorum. İsteddiği zaman arkadaşlarıyla dışarda oturabilir (E12).” “Peşinen önyargılı olmamalı, ancak yeri geldiğinde eleştirmekten çekinmemeli (E10).” “Her ne kadar arkadaşım da olsa arada biraz mesafe koyulması lazım tabi konuşacak yeri geldi mi beraber bir şeyler yapacağız ama mesafe önemli (E3).”

Çift uyumu alt temasına ilişkin son konu duygusal yakınlıktır. Katılımcıların duygusal yakınlığa önem verdikleri ifade edilebilir. Konu ile ilgili bir katılımcı (K13), “Verdiğim değeri almak isterim. Duygusal olarak bir tarafın ağır basmasını istemem. Birbirimizi eşit sevmeyi ve saygılı olmasını isterim. Değerli olduğumu hissetmek isterim.” biçiminde düşüncelerini açıklamıştır. Başka bir katılımcının (E2) düşüncesi, “Sevgisini yerinde ve zamanında göstermesini isterim. Üzgün ya da mutsuz olduğum da beni anlamasını isterim. Hatalarım da beni anlayışla karşılaşmasını ve beni dinlemesini isterim. Benimle vakit geçirmesini isterim. Ortak ilgi alanlarımızın olmasını isterim. Eşim ile birlikte gülmeyi ve anılarımızı birbirimize anlatmayı isterim.” şeklindedir. Diğer bir katılımcı (K4) duygusal yakınlığı bir bağa benzeterek “Her şeyi konuşabilecek kadar açık, yeri geldiğinde beraber gülünecek ve beraber ağalanılacak bir yakınlık ve sıkı bir bağ.” görüşünü paylaşmıştır. Konuyla ilgili çarpıcı bir düşünce dilen getiren bir katılımcı (K3) ise, “Bir birimize olan sevgimizi daima göstermeliyiz göstermesek de hissettirmeliyiz. Aramızdaki bağ gün geçtikçe daha kuvvetlenmeli sevgi ve saygımız daim olmalı.” biçiminde düşüncelerini ortaya koymuştur.

Kültürel özellikler alt temasına ilişkin katılımcıların ev işleri, çocuk yetiştirme ve kök aile ilişkileri ile ilgili görüşlerini dile getirdikleri görülmüştür. Ev işleri konusuyla ilgili katılımcıların ortak görüşü benimsedikleri söylenebilir. Konuyla ilgili olarak bir katılımcının (K1) görüşü şu şekildedir: “Eşimin genel anlamda ev işine değil de çocuk yetiştirirken yardımcı olmasını isterim ebeveyn rolü çok önemli olduğu için işi temizliği ben tek başıma yaparım evladına tek başıma yetişemem iş ile birlikte onunda ilgi göstermesini ve bakmasını isterim muhakkak.” Başka bir katılımcı (K12), “İki kişinin de ev içinde ortak iş yapmasını isterim. Ev işlerinde sadece kadın veya erkeğe yüklenmesini istemem.” görüşünü belirtmiştir. Başka bir katılımcı (K3) ise, “Ortaklaşa erkek işi kadın işi diye bir şey yok kadın gerektiğinde eşine destek olmalı aynı şey erkek için de geçerli.” şeklinde düşüncelerini paylaşmıştır.

Kültürel özellikler alt temasına ilişkin diğer bir konu çocuk yetiştirme. Katılımcıların görüşlerinden hareketle çocuk yetiştirme ortak görev olduğu anlaşılmaktadır. Çocuk yetiştirme ile ilgili bir katılımcı (K16), “Anne ve baba olarak iki birey olduğumuz için çocuk yetiştirmeyi ortak sorumluluk alınması gerekiyor.” düşüncesini belirtmiştir. Konuyla ilgili bir erkek katılımcının (E13) görüşü, “Çocuğu ortak büyütürüz. Hayat müşterek nasıl olsa.” biçimindedir. Bir kız katılımcının (K4) düşüncesi ise, “Eşitlikçi bir yapıda kadın ve erkek olarak değil de bir aile ve ebeveyn olarak işbirliğiyle işlerimizi ve sorumluluklarımızı yerine getirmeliyiz.” şeklindedir. Bir erkek katılımcı ise (E2) konuyla ilgili görev paylaşımı yaparak “Çocuklarımızın annesi olarak anne sevgisini, şefkatini ve merhametini eksik etmesini istemem. Ben ise çocuklarıma baba sevgisini elimden geldiğince gösteririm. Çocuklarımızın her istediğini almam. Onları geliştirecek şeyler ya da onlar için iyi bir şeyse onu yaparım.” düşüncesini açıklamıştır.

Kültürel özellikler alt temasına ilişkin son konu kök aile ilişkileridir. Katılımcıları kök aile ilişkilerine önem verdikleri anlaşılmaktadır. Kök aile ilişkileri konusuyla ilgili örnek görüşler aşağıda sıralanmıştır:

“Ben onun ailesine nasılsam onun da benim aileme öyle olmasını isterim. En önemlisi saygı çerçevesinde olmalı. Sonuç olarak ailelerimiz de birleşecek.” (K13)

“Ailemle çok yakın olması lazım çünkü annemin ve ailemin onunla anlaşması ve görüşmesi lazım aksi takdirde anlaşmazlıklar ortaya çıkabilir.” (E7)

“Aileme karşı saygılı, edep, ahlaklı, konuşmasını bilen ve nerede ne yapacağını bilen birisi olsun isterim. Anneme yeri geldiğinde yardım etmesini isterim. Aileme karşı saygısızlık yapmasını istemem. Saygısızlık bizim örf ve âdetlerimize karşıdır.” (E2)

“Benim ailemi kendi ailesi olarak görmek keza bende aynı şekilde annemin babamın bir dediğini iki etmemesini isterim kardeşlerim le abla kardeş gibi olmasını isterim.” (E3)

“Güzel bir şekilde anlaşmalarını, onlara saygı duymalarını, aileme değer vermesini isterim.” (K3)

Özetle, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin kişisel özellikler, çift uyumu ve kültürel özellikler çerçevesinde değiştiği görülmektedir. Genç yetişkin bireylerin kişilik, fiziksel görünüm ve yaş gibi kişisel özelliklere önem verdikleri anlaşılmaktadır. Genç yetişkin bireylerin çift uyumunda iletişim, eski arkadaşlıklar ve duygusal yakınlığa değer verdikleri görülmüştür. Katılımcıların ev işleri, çocuk yetiştirme ve kök aile ilişkilerinde kültürel özelliklere bağlı oldukları sonucuna varılmıştır.

Nicel ve nitel bulgulardan ortak sonuçlar elde etmek üzere karma veri analizi çeşitlerinden harmanlama yöntemine başvurulmuştur (Creamer, 2020). Buna göre nicel ve nitel bulgular ilişkilendirme ve bütünleştirme işlemleri yapılarak birleştirici temaya ulaşılmıştır (Johnson & Christensen, 2014). Birleştirici tema bağlamında elde edilen meta-çıkarma Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 7. Nicel ve nitel bulguların bütüncül olarak bütünleştirilmesi

Birleştirici Tema	Nicel Bulgular	Nitel Bulgular
Evlilik rol beklentileri	Nicel bulgular genel olarak incelendiğinde, kadın olmanın, eş adayının olmasının, fiziksel görünümün aynı olmamasının ve babasının lise mezunu olmasının genç yetişkin bireylerin eşitlikçi rol beklentileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Diğer taraftan erkek olmanın, eş adayının olmamasının, fiziksel görünümün, sosyal konumun ile dünya görüşü ve inancının aynı olmasının ve 30-35 yaş arasında olmanın genç yetişkin bireylerin geleneksel rol beklentileri üzerinde önemli bir rolün olduğu bulunmuştur.	Nitel bulgular, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin kişisel özellikler, çift uyumu ve kültürel özellikler çerçevesinde değiştiği görülmektedir. Genç yetişkin bireylerin kişilik, fiziksel görünüm ve yaş gibi kişisel özelliklere önem verdikleri anlaşılmaktadır. Genç yetişkin bireylerin çift uyumunda iletişim, eski arkadaşlıklar ve duygusal yakınlığa değer verdikleri görülmüştür. Katılımcıların ev işleri, çocuk yetiştirme ve kök aile ilişkilerinde kültürel özelliklere bağlı oldukları sonucuna varılmıştır. Nitel bulguların nicel sonuçları desteklediği sonucuna varılabilir.
Meta-Çıkarma	Nicel ve nitel yöntemle elde edilen veriler ışığında, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin geleneksel beklentilerin yanı sıra eşitlikçi beklentiler çerçevesinde şekillendiği sonucuna varılmaktadır. Genç yetişkin bireylerinin evlilik beklentilerinin kişisel ve kültürel faktörlerden etkilendiği söylenebilir.	

4. Tartışma

Bu araştırmanın odak noktası, genç yetişkin bireylerin evlilik rol beklentilerinin nasıl olduğuna yöneliktir. Araştırmada kadınların erkeklere göre eşitlikçi rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Diğer taraftan erkeklerin kadınlara göre geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Alanyazında bu bulguyu büyük oranda destekleyen ve sınırlı sayıda desteklemeyen

sonuçların olduğu görülmektedir. Ankara’da yapılan bir araştırmada kadınların eşitlikçi rol beklentilerinin ve evlilik rol beklentilerinin erkeklere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Türk & Aydemir, 2022; Yorgancılar, 2023). Diğer taraftan alanyazındaki araştırmaların büyük bir kısmı kadınların evlilik rol beklentilerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Alqashan & Alkandari, 2010; Galloway vd., 2015). Farklı örneklem ve ölçme araçları araştırmalarda farklı sonuçların alınmasını doğurabilmektedir. Dolayısıyla araştırma sonuçlarının farklılaşmasının doğal olduğu söylenebilir. Eşitlikçi rol beklentileri evlilik yaşamında ev işleri ve çocuk bakımı gibi konularda eşit rol dağılımını ifade etmektedir (Köksal & İlhan, 2018). Bu açıdan kadınların eşitlikçi rol beklentilerinin yük çıkması anlaşılır bir durumdur. Diğer taraftan geleneksel rol beklentileri toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgilidir. Bu durumda erkeklerin geleneksel rol beklentilerinin yüksek çıkması beklenen bir sonuç olduğu belirtilebilir. Bu sonuçlardan hareketle kadınların erkeklere göre eşitlikçi rol beklentilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Benzer olarak erkeklerin kadınlara göre geleneksel rol beklentilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmada eş adayı olan katılımcıların eş adayı olmayan katılımcılara göre eşitlikçi ve geleneksel rol beklentilerinde anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya konmuştur. Alanyazındaki sonuçların bu bulguyla örtüştüğü görülmektedir (Erdoğan, 2019; Güler, 2021; Türk & Aydemir, 2022). 18-25 yaş arasındaki bekâr gençler ile yapılan bir araştırmada, romantik ilişkisi olan bireylerin evlilik beklentilerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (Güler, 2021). Z kuşağı üzerinde yapılan bir araştırmada, romantik ilişkisi olan gençlerin evlilik beklentilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Türk & Aydemir, 2022). Buna göre, eş adayının olması evlilik rol beklentilerinin belirlenmesinde önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Genç yetişkinlerin eş adayının olması evlilik rol beklentilerini netleştirmeye yardımcı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada, eşitlikçi rol beklentilerinde fiziksel görünüm önemli bir faktör olmadığı, geleneksel rol beklentilerinde ise fiziksel görünümün yanı sıra sosyal konum ile dünya görüşü ve inancının etkili olduğu görülmüştür. Alanyazındaki sonuçlar fiziksel çekiciliğin ve sosyoekonomik durumun evlilik tercihlerini etkilediğini göstermektedir (Güllü, 2018; Keldal & Atli, 2020; Keldal & Karadaş, 2021). Eşitlikçi rol beklentilerini benimseyen bir genç yetişkin için fiziksel görünüm önemli değilken, geleneksel rol beklentileri içerisinde olan bir genç yetişkin için fiziksel görünümün yanı sıra sosyal konum ile dünya görüşü ve inancının etkili olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmada 30-35 yaş aralığındaki katılımcıların 18-23 yaş aralığındaki katılımcılara göre geleneksel rol beklentilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgunun yakın zamanlı bir araştırmadaki sonuçlarla çeliştiği görülmektedir. 43 yaş ve üzeri olan yetişkinlerin 29-35 yaş aralığında ve 23-28 yaş aralığında olanlara göre geleneksel rol beklentileri daha düşük bulunmuştur. Diğer taraftan 43 yaş ve üzeri olan yetişkinlerin 29-35 yaş aralığında ve 23-28 yaş aralığında olanlara göre eşitlikçi rol beklentileri daha yüksek olduğu saptanmıştır (Yorgancılar, 2023). Yaş dilimlerinin farklı sınıflandırılmasından dolayı farklı sonuçların çıkması olasıdır. Ancak yaş arttıkça geleneksel rol beklentilerinin anlamlı olması ve eşitlikçi rol beklentilerinin anlamsız olması teorik olarak beklenen bir durumdur. Özetle, yaş evlilik rol beklentilerini belirleyen önemli bir faktördür.

Araştırmada babası lise mezunu olan genç yetişkinlerin eşitlikçi rol beklentileri babası ilköğretim mezunu olan ve okuryazar olmayan genç yetişkinlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Başka bir ifadeyle baba eğitim seviyesi yükseldikçe eşitlikçi rol beklentileri de anlamlı bir şekilde artmaktadır. Alanyazında bu bulgu ile ilişkili olarak genç yetişkinlerin eğitim seviyesinin evlilik rol beklentileri üzerindeki etkisi örnek olarak sunulabilir (Yorgancılar, 2023). Özetle, ebeveynin eğitim düzeyi genç yetişkinin evliliğe ilişkin rol beklentilerini de etkileyebilmektedir.

Araştırmanın nitel bulguları genel olarak, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin kişisel özellikler, çift uyumu ve kültürel özellikler çerçevesinde değiştiğini göstermektedir. Araştırmada genç yetişkin bireylerin kişilik, fiziksel görünüm ve yaş gibi kişisel özelliklere önem verdiklerini göstermiştir. Evlilik önemli bir görev ve bir amaç olarak görülmektedir (Koroğlu, 2013; Willoughby & Carroll, 2010). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmalarda kişiliğin ve fiziksel çekiciliğin eş seçme tercihlerini etkilediğini ortaya koymuştur (Bacanlı, 2001; Keldal, 2022; Keldal & Atli, 2020; Keldal & Karadaş, 2021). Buna göre, evlilik rol beklentilerini oluştururken kişisel özellikleri göz önünde bulundurdıkları sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmada genç yetişkin bireylerin çift uyumunda iletişim, eski arkadaşlıklar ve duygusal yakınlığa değer verdiklerini ortaya konmuştur. Bu bulgu alanyazındaki sonuçlarla paralellik göstermektedir. Keldal vd. (2018), aile içi iletişim kalitesinin evliliğe ilişkin tutumları olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır. Alanyazındaki araştırmalarda hayatı paylaşmanın evlilikten beklendikleri arasında olduğu görülmüştür (Baş & Cengiz, 2018; Keldal, 2021; Özteke Kozan vd., 2019). Çift uyumunun oluşabilmesi için yaşamı paylaşmanın, duygu ve düşüncelerin ifade edilmesinin ölçüt olduğu vurgulanabilir. Bu sonuçlardan hareketle, evlilik rol beklentileri içerisinde çift uyumunun önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Araştırmanın nitel boyutundaki sonuçlara göre genç yetişkin bireyler ev işleri, çocuk yetiştirme ve kök aile ilişkilerinde kültürel özelliklere bağlı kalmaktadırlar. Kültürel bir öge olarak kök aile ilişkileri evliliğe ilişkin rol beklentilerini önemli oranda etkilemektedir. Alanyazındaki sonuçlar bu bulguyu destekler niteliktedir. Bir araştırmada kök ailenin evliliğe ilişkin bakışını etkileyen önemli bir faktör olduğu saptanmıştır (Keldal, 2021). Evlilik kararı verilirken aile üyelerinin görüşlerinin önemli olduğunu ortaya çıkaran araştırma sonuçları bulunmaktadır (Bağ, 2019). Alanyazındaki sonuçlara göre ile içi işler ve çocuk yetiştirme evlilik beklentilerine etki eden önemli faktörler arasında gelmektedir (Baş & Cengiz, 2018; Ondaş, 2007; Özteke Kozan vd., 2019). Toplumsal cinsiyet rollerinde geleneksellikten eşitlikçi anlayışa doğru bir değişimin olması ev işleri ve çocuk bakımında da bir takım sorumluluk değişimlerini getirmektedir (Öz Soysal vd., 2020). Buna göre, genç yetişkin bireylerin evlilik rol beklentilerini oluştururken kültürel özelliklerden etkilendikleri ifade edilebilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Nitel bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; kadınların, eş adayı olan genç yetişkinlerin, fiziksel görünümü farklı olan genç yetişkinlerin ve babası lise mezunu olan genç yetişkinlerin eşitlikçi rol beklentileri üzerinde önemli bir role sahip olduğu sonucuna varılmaktadır. Diğer taraftan erkeklerin, eş adayının olmayan genç yetişkinlerin, fiziksel görünümü, sosyal konumu ile dünya görüşü ve inancı aynı olan genç yetişkinlerin ve 30-35 yaş arasında olan genç yetişkinlerin geleneksel rol beklentileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Nitel bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin kişisel özellikler, çift uyumu ve kültürel özellikler çerçevesinde değiştiği sonucuna ulaşılabilir. Genç yetişkin bireylerin kişilik, fiziksel görünüm ve yaş gibi kişisel özelliklere önem verdikleri görülmektedir. Genç yetişkin bireylerin çift uyumunda iletişim, eski arkadaşlıklar ve duygusal yakınlığa değer verdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların ev işleri, çocuk yetiştirme ve kök aile ilişkilerinde kültürel özelliklere bağlı oldukları sonucuna varılmıştır. Nitel bulguların nicel sonuçları desteklediği sonucuna varılabilir. Nicel ve nitel yöntemle elde edilen veriler ışığında, genç yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin geleneksel beklentilerin yanı sıra eşitlikçi beklentiler çerçevesinde şekillendiği sonucuna varılmaktadır. Genç yetişkin bireylerinin evlilik beklentilerinin kişisel ve kültürel faktörlerden etkilendiği söylenebilir.

Çalışmanın sınırlılıkları ve sonuçları bağlamında birkaç öneride bulunulabilir. Çalışmada genç yetişkin bireylerin evlilik rol beklentileri karma araştırmayla ortaya konulmuştur. Bu karma araştırma yönelimli çalışma, Köksal ve İlhan (2018) tarafından ortaya geleneksel ve eşitlikçi evlilik rol beklentilerine dayanmaktadır. İlerleyen çalışmalarda kötümser, iyimser ve çekimser evlilik beklentileri ele alınabilir. Araştırmanın nicel boyutu kesitsel tarama ve nitel boyutu olgubilim deseni ekseninde yürütülmüştür. Daha genellenebilir sonuçlar elde etmek için boylamsal, deneysel ve durum çalışması gibi farklı desenler sürece dâhil edilebilir. Araştırmada yaş açısından geniş yelpazedeki genç yetişkin bir kesitten veriler ardışık olarak toplanmıştır. Gelecekteki çalışmalarda farklı örneklem gruplarıyla eş zamanlı olarak veriler toplanabilirse daha genellenebilir sonuçlara ulaşılabilir. Son olarak, çalışmadan elde edilen geleneksel ve eşitlikçi rol beklentileri evlilik öncesi psikoeğitim programlarında ve psikolojik danışma süreçlerinde rol beklentilerinin açığa çıkarılması noktasında ele alınması yararlı olabilir.

6. Kaynakça

- Aktu, Y. (Basımda). Yeni evlilik ve aile modelleri. In N. Yelboğa & A. Işık (Eds.), *Yenidünya düzeni ve sosyal hizmet: Güncel alanlar-eleştirel tartışmalar* (pp. 200-215). Nika.
- Akturan, U., & Esen, A. (2013). Fenomenoloji. In U. Akturan, & A. Esen (Eds.), *Nitel araştırma yöntemleri* (2nd ed., pp. 83–98). Seçkin.
- Alqashan, H., & Alkandari, H. (2010). Attitudes of Kuwaiti young adults toward marriage and divorce. *Advances in Social Work, 11*(1), 33–47.
- Bacanlı, H. (2001). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2*(15), 7–16.
- Bağ, H. (2019). *Sosyal hizmet öğrencilerinin eş seçimi ve evliliğe ilişkin tercihleri* (Tez No. 551459) [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Baki, A., & Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11*(42), 1–21.
- Bal, S. F. (2021). *Evlilikten beklentiler ile cinsiyet rolü tutumları arasındaki ilişki* (Tez No. 725391) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Baş, E., & Cengiz, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin evlilik ve aileyi anlamlandırma biçimleri: Karadeniz Teknik Üniversitesi örneği. *İmgelem, 2*(2), 2–27.
- Bayoğlu, F., & Atli, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi, 15*(2), 397–415.
- Bazaley, P., & Jackson, K. (2015). *NVivo ile nitel veri analizi* (Çev. Ed. A. Bakla & S. B. Demir). Anı.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Psikolojide tematik analiz kullanımı. *Journal of Qualitative Research in Education, 7*(2), 1–26. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.17m>
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (14th ed.). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (24th ed.). Pegem Akademi.
- Creamer, E. G. (2020). *Tamamen bütünleştirilmiş karma yöntem araştırmalarına giriş* (Ed. İ. Seçer & S. Ulaş). Vizetek.
- Creswell, J. W. (2014). *Araştırma Deseni* (Ed. S. B. Demir). Eğiten Kitap.

- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (Çev. Ed. H. Ekşi). EDAM.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi* (Y. Dede & S. B. (Çev. Ed. S. B. Demir, 2nd ed.). Anı.
- Erdoğan, Ö. (2019). Akılcı olmayan evlilik beklentilerinin gelişiminde televizyon dizilerinin etkisi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 48, 61–79.
- Erikson, E. H. (1994). *Identity and the life cycle*. WW Norton & Company.
- Galloway, L., Engstrom, E., & Emmers-Sommer, T. M. (2015). Does movie viewing cultivate young people's unrealistic expectations about love and marriage? *Marriage & Family Review*, 51(8), 687–712.
- Gladding, S. T. (2018). *Family therapy: History, theory, and practice* (7th ed.). Pearson Higher Ed.
- Goldenberg, H., Stanton, M., & Goldenberg, I. (2017). *Family therapy: An overview* (9th ed.). Thomson Brooks/Cole.
- Güleç, G. (2012). Aile yapısı ve ilişkileri. In Ç. Yenilmez (Ed.), *Aile ve Evlilik* (pp. 62–79). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Güler, K. (2021). *Evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı ile evliliğe yükledikleri anlam ve evlilik beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 665258) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Kent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güllü, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin eşten beklentilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 42–57.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2014). *Eğitim araştırmaları: Nitel, nicel ve karma yaklaşımlar* (Çev. Ed. S. B. Demir). Eğiten Kitap.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (27th ed.). Nobel.
- Kayhan, Ü., & Seçkin, N. (1999). *Aile yapısı*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Keldal, G. (2021). Üniversite öğrencilerinin gözünden evlilik. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 375–393.
- Keldal, G. (2022). The relationships between personality traits and mate selection strategies of Turkish young adults. *Current Psychology*, 41, 5258–5263. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s12144-020-01044-0>
- Keldal, G., & Atli, A. (2020). Predictors of Turkish university students' marital attitudes. *Current Psychology*, 39, 1354–1361. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s12144-018-9842-6>
- Keldal, G., Gök, A., & Tonga, Z. (2018). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak iyi oluş ve aile iletişimi. 27. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi*.
- Keldal, G., & Karadaş, C. (2021). Eş seçiminde aranan özelliklerden güven, fiziksel çekicilik ve sosyal statünün yordayıcısı olarak evlilik inançları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 1219–1234.
- Kılıç, D., Kaygusuz, C., Bağ, B., & Tortumluođlu, G. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçimine ve evliliğe ilişkin tutumları. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 17(1), 32–42.
- Köksal, B., & İlhan, T. (2018). Evlilik rol beklentileri ölçeğinin geliştirilmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(1), 300–319.

- Koroğlu, T. (2013). *Üniversite gençliğinin evlilik, aile ve boşanma konusundaki düşünce ve görüşleri üzerine sosyolojik bir araştırma: Karabük Üniversitesi örneği* (Tez No. 356367) [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Levinson, D. J. (1986). A conception of adult development. *American Psychologist*, 14(1), 3–13.
- Mertens, D. M. (2019). *Eğitim ve psikolojide araştırma ve değerlendirme* (Çev. Ed. İ. Seçer & S. Ulaş; 5. ed.). Anı.
- Ondaş, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi* (Tez No. 207061) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Öz Soysal, F. S., Uz Baş, A., & Aysan, F. (2016). Evlilik beklentisi ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 119–128. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.17860/efd.80783>
- Öz Soysal, F. S., Uz Baş, A., & Aysan, F. (2020). A qualitative study for university students' marriage expectation. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(1), 241–253. <https://doi.org/10.17679/inuefd.491512>
- Özteke Kozan, H. İ., Baloğlu, M., Kesici, Ş., & Kamer, Z. (2019). Genç kızların evliliğe ilişkin görüşlerinin incelenmesi: Neden evlenirim? Neden evlenmem? *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 50, 303–323. <https://doi.org/https://doi.org/10.21764/maeuefd.520263>
- Rädiker, S., & Kuckartz, U. (2020). *Focused analysis of qualitative interviews with MAXQDA*. MAXQDA Press.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2010). *Sage handbook of mixed methods in social & behavioral research*. Sage.
- Türk, A., & Aydemir, İ. (2022). Sosyodemografik faktörler bağlamında Z kuşağının evlilik beklentilerinin incelenmesi. In M. Taş Erdoğan & M. S. Çakır (Eds.), *Edebiyat Fakültesi Lisansüstü Sempozyumu-II* (pp. 449–460). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2023). *Evlenme ve boşanma istatistikleri, 2022* (Bülten No. 49437). TÜİK.
- Willoughby, B. J., & Carroll, J. S. (2010). Sexual experience and couple formation attitudes among emerging adults. *Journal of Adult Development*, 17, 1–11.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11th ed.). Seçkin.
- Yorgancılar, S. (2023). Ankara'da evlenme hazırlığında bulunan çiftlerin evlilik rol beklentileri. *Mevzu–Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 605–629.